

**НАЦІОНАЛЬНИЙ НАУКОВИЙ ЦЕНТР
“ІНСТИТУТ АГРАРНОЇ ЕКОНОМІКИ”
УКРАЇНСЬКОЇ АКАДЕМІЇ АГРАРНИХ НАУК**

Власюк Світлана Анатоліївна

УДК 631.162:338.434

**ФІНАНСУВАННЯ ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ
ПІДПРИЄМСТВ**

08.00.04 – економіка та управління підприємствами
(економіка сільського господарства і АПК)

АВТОРЕФЕРАТ
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук

Київ – 2009

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана в Національному науковому центрі „Інститут аграрної економіки” Української академії аграрних наук

Науковий керівник: доктор економічних наук, доцент
Гудзь Олена Євгенівна,
Національний науковий центр
„Інститут аграрної економіки” УААН,
головний науковий співробітник відділу
фінансово-кредитної та податкової політики

Офіційні опоненти: доктор економічних наук, професор,
академік УААН
Кропивко Михайло Федорович,
Національний науковий центр
„Інститут аграрної економіки” УААН,
завідувач відділу

кандидат економічних наук, доцент
Мринська Тетяна Степанівна,
Національний університет біоресурсів і
природокористування України,
доцент кафедри менеджменту
ім. професора Й.С. Завадського

Захист дисертації відбудеться „09” лютого 2010 р. о 13⁰⁰ годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 26.350.01 в Національному науковому центрі „Інститут аграрної економіки” УААН за адресою: 03680, м. Київ, МСП, вул. Героїв Оборони, 10, конференц-зал, 3 поверх, к. 317.

З дисертацією можна ознайомитися у бібліотеці Національного наукового центру „Інститут аграрної економіки” УААН (03680, м. Київ, МСП, вул. Героїв Оборони, 10, к. 212).

Автореферат розіслано «21» грудня 2009 р.

В.о. вченого секретаря
спеціалізованої вченої ради,
доктор економічних наук

М.М. Федоров

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Наявні висхідні тренди останніх років, хоча і засвідчили якісний структурний злам в розвитку сільськогосподарських підприємств на користь прогресивних змін їх функціонування з ознаками певної стабільності, проте не дають поки що достатнього запасу стійкості до зовнішніх і внутрішніх загроз, пов'язаних з мінливістю параметрів економічного простору. Однак, зазначене відчутно вплинуло на вимірники функціонування сільськогосподарських підприємств. Прорахунки фінансової політики, істотна тривалість операційного циклу та занедбаний матеріальний стан впродовж останніх років зумовили нездатність сільськогосподарських підприємств протидіяти сучасним викликам, з одночасним зростанням потреби обсягів фінансування. В умовах економічної кризи та структурних спотворень фінансового оточення, поле нагальних проблем фінансування операційної діяльності сільськогосподарських підприємств розширило свої межі та набуло значного поглиблення, що вимагає розробки якісно відмінного теоретичного та методичного інструментарію пошуку оптимальних шляхів їх розв'язання в сучасних вимірах.

Нині найрезонансніші дискусії в наукових аграрних колах точаться з приводу оцінки процесу фінансування сільськогосподарських підприємств та його впливу на їх прибутковість, потенціал, перспективи і ефективність подальшого розвитку. Безцінним надбанням щодо чіткого осмислення економічною наукою сучасних теоретико-методологічних засад вказаних процесів є дослідження таких відомих вчених як В. Алексійчука, В. Амбросова, В. Андрійчука, В. Борисової, О. Гудзь, М. Дем'яненка, П. Канінського, І. Кириленка, М. Коденської, М. Кропивка, І. Лукінова, Ю. Лупенка, М. Маліка, О. Могильного, Т. Мринської, О. Непочатенко, Б. Пасхавера, Г. Підлісецького, П. Саблука, В. Савчука, В. Ситника, П. Стецюка, М. Федорова, А. Чупіса, О. Шпикуляка та ін. науковців. Водночас, запити й виклики сьогодення вимагають формування нових ключові орієнтирів оцінки і підходів до пошуку та обрання розмаїття варіантів фінансування операційної діяльності сільськогосподарських підприємств та окреслення горизонтів стосовно якісної розбудови його механізму. Вказане зумовлює значимість, актуальність і важливість теми дисертаційного дослідження, його мету та завдання.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційне дослідження виконане у відповідності з планами наукових досліджень Національного наукового центру "Інститут аграрної економіки" Української академії аграрних наук "Методологія формування ефективних фінансових механізмів регулювання відносин агроформувань із фінансово-кредитною системою" (номер державної реєстрації 0106U006639). У контурі даної теми обґрунтовано теоретико-методологічні аспекти та конструктивні пріоритети гармонізації фінансування операційної діяльності сільськогосподарських підприємств на перспективу.

Мета і завдання дослідження. Метою дисертаційного пошуку є обґрунтування і удосконалення теоретичних і методичних засад поліпшення фінансування операційної діяльності сільськогосподарських підприємств та розробки практичних рекомендації з використанням переваг таргетування в підвищені конкурентоспроможності суб'єктів господарювання за рахунок оптимізації фінансових потоків.

Для досягнення мети дослідження необхідним стало розв'язання наступних логічно взаємопов'язаних стрижневих завдань:

розкрити теоретичні аспекти, економічну сутність і роль фінансування підприємств у сучасних вимірах;

ідентифікувати витоки фінансування операційної діяльності сільськогосподарських підприємств та здійснити їх характеристику;

визначити автентичність змісту та розробити структурно-логічну модель механізму фінансування операційної діяльності сільськогосподарських підприємств;

виявити тенденції фінансування операційної діяльності в сільськогосподарських підприємствах та чинники впливу на його параметри;

оцінити результативність і доцільність фінансування операційної діяльності в сільськогосподарських підприємствах та розробити організаційно-методичні рекомендації щодо гармонізації його механізму;

узагальнити світовий досвід щодо фінансування сільськогосподарських підприємств, виявити імперативи адаптації та запропонувати конструктивні напрями його екстраполяції;

здійснити діагностику насиченості короткострокового кредитування та визначити передумови його активізації й модернізації.

Об'єктом дослідження є економічні відносини, що виникають в процесі фінансування операційної діяльності сільськогосподарських підприємств.

Предметом дослідження є теоретичні та практичні аспекти фінансування операційної діяльності сільськогосподарських підприємств.

Методи дослідження. Теоретичним та методологічним інструментарієм дисертаційного пошуку є критично наукове та творче осмислення досягнень зарубіжних і вітчизняних науковців. У процесі дослідження застосовувалися методи теоретичного узагальнення і порівняння – для розкриття сутності та виявлення основних тенденцій фінансування операційної діяльності сільськогосподарських підприємств на макро- і мікрорівнях в Україні. При діагностиці сучасного стану фінансування сільськогосподарських підприємств та наочного відображення інформаційного масиву даних в динаміці використано статистичний і графічний аналіз. Вплив різноманітних чинників на динаміку і результативність фінансування операційної діяльності сільськогосподарських підприємств виявлено за допомогою факторного аналізу. Вплив різних джерел фінансування на результативність діяльності сільськогосподарських підприємств було оцінено із залученням методів групування та множинної лінійної регресії. Метод моделювання застосовано при розробці організаційно-методичних рекомендацій щодо гармонізації механізму фінансування сільськогосподарських підприємств.

Інформаційним підґрунтям і фактологічним полем дисертаційного дослідження були нормативно-правові акти, звітні дані Міністерства фінансів України та Міністерства аграрної політики України, Держкомстату України, дані науково-дослідних центрів та установ, річна бухгалтерська й оперативна звітність підприємств та власні напрацювання і спостереження здобувача.

Наукова новизна одержаних результатів визначається здійсненням у дисертації комплексним теоретико-методичним і прикладним обґрунтуванням конструктивних пріоритетів гармонізації джерел та напрямів фінансування операційної діяльності сільськогосподарських підприємств, а саме:

вперше:

розроблено структурно-логічну модель механізму фінансування операційної діяльності сільськогосподарських підприємств, яка, включає сукупність інструментів, методів, способів, важелів, індикаторів, що визначають порядок, параметри фінансування операційної діяльності та взаємодію певних його ланок й елементів, акцентує увагу на таргетуванні витоків фінансування при гнучкій зміні своїх параметрів;

обґрунтовано доцільність створення та запропоновано модель функціонування спеціального Фонду фінансових альтернатив на загальнодержавному рівні щодо мобілізації коштів для підтримки фінансування операційної діяльності сільськогосподарських підприємств за кризових умов;

удосконалено:

градацію фінансування операційної діяльності сільськогосподарських підприємств, зокрема обґрунтовано його поділ за характером участі в операційному процесі, рівнем насиченості, напрямками використання, ритмічністю, каналісністю;

факторну модель прибутковості активів, яка дозволяє сфокусувати увагу на ефективності та доцільності фінансування, в залежності від обсягів виручки, амортизації, матеріальних витрат, затрат на оплату праці та капіталозабезпеченості;

систему вимірників та ключових орієнтирів фінансування операційної діяльності сільськогосподарських підприємств, що дає можливість оцінити його збалансованість, своєчасність, ритмічність виступаючи інструментом передбачення, вияву й упередження кризових загроз;

методичні підходи до здійснення діагностики насиченості короткострокового кредитування сільськогосподарських підприємств, зокрема обґрунтовано необхідність збору релевантної інформації, визначення альтернативних рішень, встановлення діагнозу, оцінки впливу зовнішніх чинників на насиченість, формулювання стратегічних планів і прогнозування насиченості, вибір оптимальних варіантів насиченості.

набули подальшого розвитку:

інтерпретація сутності фінансування у зрізі операційної діяльності сільськогосподарських підприємств з обґрунтуванням, що під фінансуванням слід розуміти цілеспрямований рух фінансових ресурсів, зорієнтований на забезпечення економічної діяльності й розвитку суб'єктів господарювання в часових і ресурсних обмеженнях за напрямками, формами, методами та гармонізацію їх залучення й використання;

організаційно-методичні рекомендації щодо гармонізації механізму фінансування операційної діяльності сільськогосподарських підприємств, що сприяє формуванню передумов стосовно позитивних зрушень їх поступу.

Практичне значення одержаних результатів. Теоретична і прагматична значимість та цінність положень пошукового дослідження визначається можливістю інсталяції наукових розробок, узагальнень і практичних рекомендацій щодо модернізації та гармонізації фінансування операційної діяльності сільськогосподарських підприємств, що сприятиме розширенню сфер їх застосування та широкому розповсюдженню в аграрній сфері України.

Обґрунтовані пропозиції автора, позитивні результати виконання яких зосереджені, насамперед, у діяльності Департаменту фінансів Міністерства аграрної політики України (довідка №21-3/479 від 09.06.2009р.), Управління агропромислового розвитку Уманської районної державної адміністрації Черкаської області (довідка № 264/07 від 18.05.09р.), ДП ДГ „Нива” Інституту коренеплідних культур УААН, м. Христинівка Черкаської області (довідка № 46 від 12.05.09р.) та ТОВ „Полянецьке” Уманського району Черкаської області (довідка № 24 від 28.05.09р.), а також у навчальному процесі Уманського державного аграрного університету під час викладання дисциплін „Фінансова діяльність суб'єктів господарювання”, „Фінансовий менеджмент” та „Фінанси підприємств” (довідка № 412 від 12.05.09р.).

Особистий внесок здобувача. Результати та розроблені пропозиції дисертаційного дослідження автор отримав у процесі самостійного пошуку. З виконаних у співавторстві наукових праць використано лише ті результати, які є особистим напрацюванням здобувача.

Апробація результатів дисертації. Центральні наукові тези дослідження, пропозиції і висновки доповідались і обговорювались на науково-теоретичних і науково-практичних міжнародних, всеукраїнських і регіональних конференціях та семінарах, зокрема: „Економічний і соціальний розвиток України в ХХІ столітті” (м.Тернопіль, 2006 р.); „До 30-річчя створення економічного факультету УДАУ (м. Умань, 2006 р.)”; Всеукраїнській науковій конференції молодих вчених (м. Умань, 2008 – 2009 рр.); „Соціально-економічні аспекти формування громадянського суспільства в Україні” (м. Умань, 2008 р.); „Аспекти стабільного розвитку економіки в умовах ринкових відносин”(м. Умань, 2009 р.); „Формування єдиного наукового простору Європи та завдання економічної науки” (м. Тернопіль, 2009 р.); „Ефективність бізнесу в умовах трансформаційної економіки” (м. Сімферополь, 2009 р.).

Публікації. Результати дисертаційного дослідження опубліковано у 20 наукових працях, у тому числі 12 статтях (6 – у фахових виданнях) і матеріалах науково-практичних конференцій. Загальний обсяг опублікованого матеріалу, що належить особисто автору, становить 3,79 ум. друк. арк.

Структура та обсяг дисертації. Дисертація складається із вступу, трьох розділів, висновків, додатків і списку використаних джерел. Обсяг основної частини дисертації – 178 сторінок комп'ютерного тексту, містить 26 таблиць, 29 рисунків. Повний обсяг дисертації – 211 сторінок, до яких входить 11 додатків на 13 сторінках. Список використаних джерел налічує 214 найменувань.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі – „**Теоретичний інструментарій фінансування операційної діяльності сільськогосподарських підприємств**” – уточнена економічна природа поняття „фінансування” у зрізі операційної діяльності сільськогосподарських підприємств у сучасному економічному просторі.

Обґрунтовано, що під фінансуванням слід розуміти цілеспрямований рух фінансових ресурсів, зорієнтований на забезпечення економічної діяльності й розвитку суб'єктів господарювання у часових і ресурсних обмеженнях за напрямками, формами, методами, та гармонізацію їх залучення й використання.

Запропоновано уточнену градацію фінансування операційної діяльності сільськогосподарських підприємств, зокрема обґрунтовано його поділ крім існуючих ознак ще й за характером участі в операційному процесі, рівнем насиченості, напрямками використання, ритмічністю, каналістю.

Ідентифікація витоків фінансування операційної діяльності сільськогосподарських підприємств дозволила з'ясувати, що найважливішими серед них є: виручка від реалізації продукції, робіт і послуг та її складові: прибуток і амортизаційні відрахування, бюджетні асигнування, кредити банку, кредиторська заборгованість. При цьому обґрунтовано, що фінансування операційної діяльності сільськогосподарських підприємств може здійснюватись у трьох формах: товарній, грошовій та фінансовій. Доведено, що нині потрібно зосереджуватись не лише на проблемах структурування витоків фінансування, а й на таргетуванні. Під таргетуванням структури власних джерел фінансування операційної діяльності сільськогосподарських підприємств слід розуміти встановлення цільової гармонійної структури власних джерел з метою зростання фінансової стійкості, досягнення високих фінансових результатів підприємств, їх учасників та засновників.

Обґрунтовано, що механізм фінансування операційної діяльності сільськогосподарських підприємств – це сукупність інструментів, методів, способів, важелів, індикаторів, що визначають порядок, параметри фінансування операційної діяльності та взаємодію певних його ланок і елементів. Доведено, що ефективне функціонування механізму фінансування операційної діяльності сільськогосподарських підприємств потребує врахування об'єктивних відмінностей галузі, оскільки сільське господарство безпосередньо взаємодіє з природними ресурсами і належить до найбільш кліматично чутливих сфер, стану, структури та різновидів джерел фінансування. Запропоновано структурно-логічну модель механізму фінансування операційної діяльності сільськогосподарських підприємств, яка при якісно новому підході до врахування таргетування витоків фінансування створює послідовну злагоджену єдність усіх його складових і демонструє багатогранність процесів фінансування. Водночас він виступає як засіб формування принципово нового бачення щодо фінансування операційної діяльності сільськогосподарських підприємств при максимально ефективних фінансових стратегіях економічного піднесення, набуваючи у такий спосіб дійсно вирішального значення в організації операційної діяльності сільськогосподарських підприємств.

Виявлено, що однією з найвагоміших проблем у теоретичному інструментарії дослідження процесів фінансування операційної діяльності сучасних сільськогосподарських підприємств є відсутність аналітичної роботи за оцінкою його надійності та рівня. Існуючі методи кількісної оцінки використовувати для дослідження фінансування недоцільно через їхню низьку інформативність та об'єктивність. Центральним недоліком існуючого

інструментарію є його статичний характер, що фіксує стан об'єкта в певний проміжок часу, а при оцінці фінансування стрижневим є необхідність оцінки фінансування в просторово-часовому аспекті. Крім того, першорядне значення має своєчасність і ритмічність фінансування, оскільки воно характеризується стрімкими змінами, що зумовлено активним впливом на керований об'єкт різноманітних зовнішніх та внутрішніх чинників. Проведені дослідження дозволили сформулювати групу вимірників, які є найінформативнішими для оцінки стану, параметрів ступеня досягнення завдань адаптивності й відповідності фінансування операційної діяльності сільськогосподарських підприємств. До цієї групи включено, передусім, коефіцієнти фінансування та фінансової незалежності, а також коефіцієнти структури, стабільності, насиченості, своєчасності та ритмічності фінансування, які дають можливість відстежувати мінливість фінансування, виявляти його тенденції, структуру й діапазон змін, а також здійснити прогноз очікуваних майбутніх результатів.

У другому розділі – „Сучасні тенденції фінансування операційної діяльності сільськогосподарських підприємств” – проаналізовано стан і перспективно можливі напрямки фінансування операційної діяльності сільськогосподарських підприємств.

З'ясовано, що від параметрів фінансування потреб операційної діяльності сільськогосподарських підприємств залежить динамічний розвиток їх виробництва. Проаналізовано можливості сільськогосподарських підприємств виконання їх зовнішніх зобов'язань за рахунок власних джерел. Для визначення кількісного розміру щорічного відхилення коефіцієнта незалежності здійснено аналітичне вирівнювання динамічного ряду за п'ять останніх років з використанням рівняння прямої лінії (рис.1).

Коефіцієнт незалежності належить до рекомендованих меж від 0,5 до 1,0, що свідчить про можливість сільськогосподарських підприємств досліджуваного Уманського району Черкаської області покривати залучені кошти власним капіталом на 69,2 – 73,9%. Даний коефіцієнт є досить стабільним, з незначними коливаннями, що характеризує підвищення ролі власних засобів у фінансуванні підприємств. Визначено, що зниження питомої ваги власних джерел фінансування операційної діяльності сільськогосподарських підприємств України в динаміці супроводжувалося відповідним зростанням частки поточних зобов'язань, яка відіграє важливу роль у посиленні мультиплікаційного ефекту фінансування. Так, на кожну гривню власного фінансування у 2007 р. сільськогосподарські підприємства України залучили 0,54 гривні позикових коштів, внаслідок чого було створено 1,81 гривні активів підприємств.

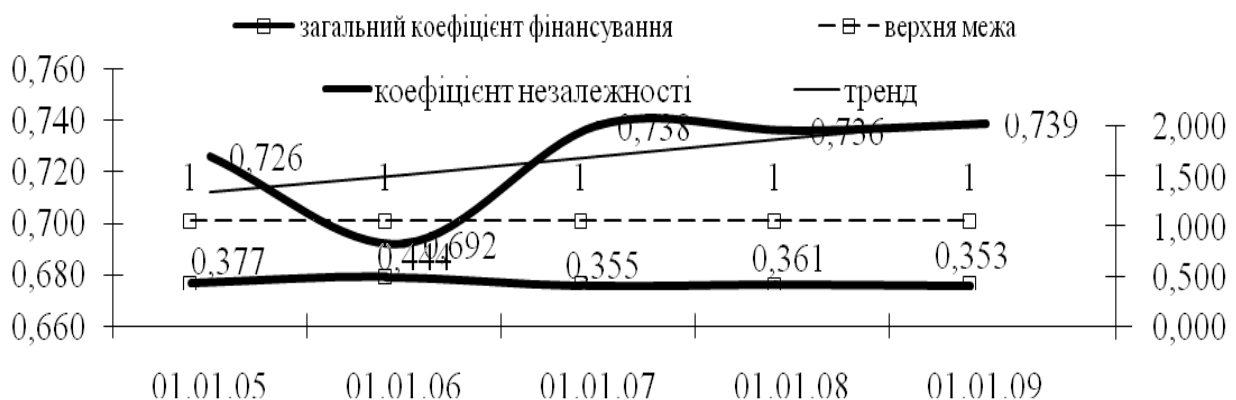

Рис 1. Динаміка коефіцієнта фінансування та функції регресії як лінії тренду для коефіцієнта незалежності сільськогосподарських підприємств Уманського району Черкаської області

За останні 5 років коефіцієнт фінансування знаходиться в рекомендованих межах 0,9 – 3,0 і коливається від 2,432 до 2,926. Середнє значення (2,775) задовольняє встановлені межі (рис. 1). Серед власних джерел фінансування особливе значення має прибуток.

Обґрунтовано, що для визначення ступеня взаємозв'язку між величиною прибутку і параметрами капіталозабезпеченості, витратами на оплату праці, матеріальними витратами підприємств доцільно застосовувати кореляційно-регресійний метод аналізу.

Коефіцієнт множинної кореляції $R = 0,8159$, а при $R > 0,7$ зв'язок між факторами вважається щільним. При цьому коефіцієнт детермінації $D = 0,8159^2 = 0,67 \times 100 = 67\%$. Прибуток сільськогосподарських підприємств на 67% залежав від досліджуваних факторів, і лише на 33% – від інших факторів.

Аналіз рівняння показує, що із збільшенням капіталозабезпеченості на 1 тис грн на 100 га с.-г. угідь прибуток зростає на 1,58 грн, а збільшення матеріальних витрат і витрат на оплату праці на 1 тис грн спричинить зменшення прибутку на 0,28 тис грн, та 0,59 тис грн відповідно. Отже, рівняння множинної регресії, яке характеризує залежність прибутку від п'яти вищезазначених факторів, має наступний вигляд:

$$y_x = 169,40 + 0,33x_1 + 1,58x_2 - 0,59x_3 - 2,17x_4 - 0,28x_5.$$

Здійснено діагностику насиченості короткострокового кредитування, яка включає дев'ять основних етапів: 1) формування ступеня деталізації, глибини досліджень та вибір необхідного методу; 2) збір релевантної інформації та створення інформаційної бази; 3) комплексний аналіз 4) визначення альтернативних рішень; 5) встановлення діагнозу; 6) оцінка впливу зовнішніх чинників на насиченість; 7) формулювання стратегічних планів і прогнозування насиченості; 8) вибір оптимальних варіантів насиченості; 9) вибір і фіксація управлінських рішень щодо насиченості. Здійснено діагностику насиченості та ефективності короткострокового кредитування у 2004 – 2008 рр. (табл. 1). У 2008 р. порівняно з 2004 р. капіталовіддача кредиту зменшилась на 3,4 грн.

Таблиця 1

Аналіз кредитів, отриманих ТОВ „Полянецьке” Уманського району Черкаської області

Показник	Рік					Відхилення (+,-) 2008р. від 2004р.
	2004	2005	2006	2007	2008	
Середньорічна величина кредитів і позик, тис грн	99,6	180,0	285,0	360,0	255,0	+155,4
Оборот з реалізації, тис грн	2279,7	2589,8	2843,8	3134,5	4971,0	+2691,3
Ододенний оборот з реалізації, тис. грн./день	6,2	7,1	7,8	8,6	13,6	+7,4
Оборотність кредиту в днях	16	25	36	42	19	+3
Капіталовіддача кредиту	22,9	14,4	10,0	8,7	19,5	- 3,4
Капіталомісткість кредиту	0,04	0,07	0,10	0,11	0,05	+0,01

Водночас капіталомісткість кредиту збільшилась на 0,01 грн. Показники капіталовіддачі та капіталомісткості свідчать про зниження ефективності використання кредитів до 2007 – го та покращення ситуації в 2008 р.

Пряма бюджетна підтримка сільського господарства зросла з 1248 млн грн у 2004 р. до 5887 млн грн у 2008 р., або більш як у 4,7 рази. Здійснені розрахунки щодо ефективності дотацій за рахунок коштів ПДВ усім категоріям господарств за продане переробним підприємствам молоко (табл. 2) дають підстави стверджувати, що ефект діючого механізму нараховування ПДВ можна вважати подвійним: з одного боку, відсутній відтік частини одержаних від реалізації коштів, які направляються на поточні виробничі потреби, з іншого, – частина коштів повертається як дотації й отримується як бюджетне відшкодування.

Таблиця 2

Показники ефективності дотацій за рахунок коштів ПДВ усім категоріям господарств за молоко, реалізоване переробним підприємствам

Показник	Рік				
	2004	2005	2006	2007	2008
Реалізовано молока та молокопродуктів,	3937,0	4413,0	5237,5	5689,0	5607,4

тис. т					
Вартість реалізованого молока, млн грн	2107,0	2966,0	4101,4	5799,6	5233,6
Дотації на 1 т молока, грн	89,4	114,2	142,2	182,4	173,9
Питома вага дотацій у вартості реалізованого молока і молокопродуктів	16,7	17,0	18,2	17,9	18,6
Рівень рентабельності (збитковості) виробництва молока, %	-13,8	9,9	-0,4	12,2	8,3

Проведена декомпозиція коефіцієнта оборотності оборотних засобів свідчить про те, що відбулося погіршення оборотності дебіторської заборгованості, проте погашення кредиторської заборгованості значно поліпшилось – в 1,72 рази порівняно з 2004 р., або на 42 дні, що свідчить про покращення платіжної дисципліни.

Що ж до оборотності запасів, то за останні 5 років вона зазнала незначного коливання, але здатність перенести свою вартість на готову продукцію зменшилась на 37 днів. Для виявлення чинників, які мають найвагомий вплив на ефективність фінансування, була розрахована кореляційна залежність операційного прибутку від ресурсовіддачі, оборотності дебіторської заборгованості та оборотності запасів.

Коефіцієнт множинної кореляції $R = 0,9564$ свідчить про щільний зв'язок між відображеними чинниками. При цьому з'ясовано, що збільшення коефіцієнта ресурсовіддачі приведе до підвищення прибутковості на 22,18%, прискорення оборотності дебіторської заборгованості на 2,83%, а сповільнення оборотності запасів спричинить зниження прибутковості підприємства більш, як на 6%.

Ефективність фінансування сільськогосподарських підприємств залежить від включених у модель чинників, про що свідчить значення коефіцієнта детермінації ($D = 91\%$). Як власні, так і залучені джерела фінансування діяльності підприємств мають свою ціну. Розрахунок цієї ціни є важливим компонентом при визначенні ефективності фінансування за формулою:

$$CB_{пк} = \sum_{i=1}^m \frac{V_i}{\sum V_i} \times ПВ_i, \quad (1)$$

де $CB_{пк}$ – середньозважена ціна позичкових коштів, %; V_i – вартість окремих елементів фінансування, %; $ПВ_i$ – питома вага окремих елементів фінансування у загальній сумі.

Показник середньозваженої ціни фінансування ТОВ „Полянецьке” Уманського району Черкаської області поступово підвищується (табл. 3).

Таблиця 3

**Середньозважена ціна джерел фінансування
ТОВ „Полянецьке” Уманського району Черкаської області**

Показник	2007 р			2008 р		
	частка у структурі %	ціна, %	сер. ціна %	частка у структурі, %	ціна, %	сер. ціна %
Довгострокові кредити	39,0	17,0	6,63	15,8	18,0	2,84
Короткострокові кредити	27,8	19,0	5,23	22,6	19,5	4,41
Кредиторська заборгованість	15,7	25,0	3,93	36,7	22,0	8,07
Інша поточна заборгованість	17,5	10,0	1,75	24,9	11,0	2,74
Загальна середньозважена ціна	17,54			18,06		

Діагностика складових ефекту фінансового важеля за 2004 – 2007 рр. була здійснена за допомогою математичної формалізації моделі ефекту фінансового важеля для способу ланцюгових підстановок:

$$EФВ = f(x_1, x_2, x_3, x_4), \quad (2)$$

де $EФВ$ – ефект фінансового важеля; x_1 – питома вага позикових коштів ($ПК$); x_2 – питома вага власних коштів ($БК$); x_3 – економічна рентабельність (EP); x_4 – середньозважена вартість позикових коштів ($СВ_{ПК}$).

Виконані розрахунки переконливо засвідчили, що на збільшення ефекту фінансового важеля найвагомійший вплив справило підвищення рентабельності та покращення структури позикових джерел, найменш впливовим чинником стала величина питомої ваги власних джерел в структурі фінансування підприємств. Це дозволило виявити межу граничної частки використання позикових джерел фінансування, достатній рівень економічної рентабельності активів і допустиму вартість позикових джерел для кожного конкретного сільськогосподарського підприємства.

У третьому розділі – „Конструктивні пріоритети гармонізації фінансування операційної діяльності сільськогосподарських підприємств” – крізь призму узагальненого світового досвіду визначено шляхи поліпшення фінансування операційної діяльності сільськогосподарських підприємств.

Доведено, що сучасні несприятливі тенденції та ймовірні перспективи кредитних процесів на середньострокову перспективу зумовлюють низку викликів і пов’язаних з ними загроз, актуальність пошуку відповіді на які диктується необхідністю вирішення проблем кредитного забезпечення (у тому числі їх збалансування за кількісними та якісними параметрами).

Обґрунтовано, що в Україні доцільно створити спеціальний фонд фінансових альтернатив, де акумулюватимуться ресурси для фінансування операційної діяльності сільськогосподарських підприємств (рис. 2).

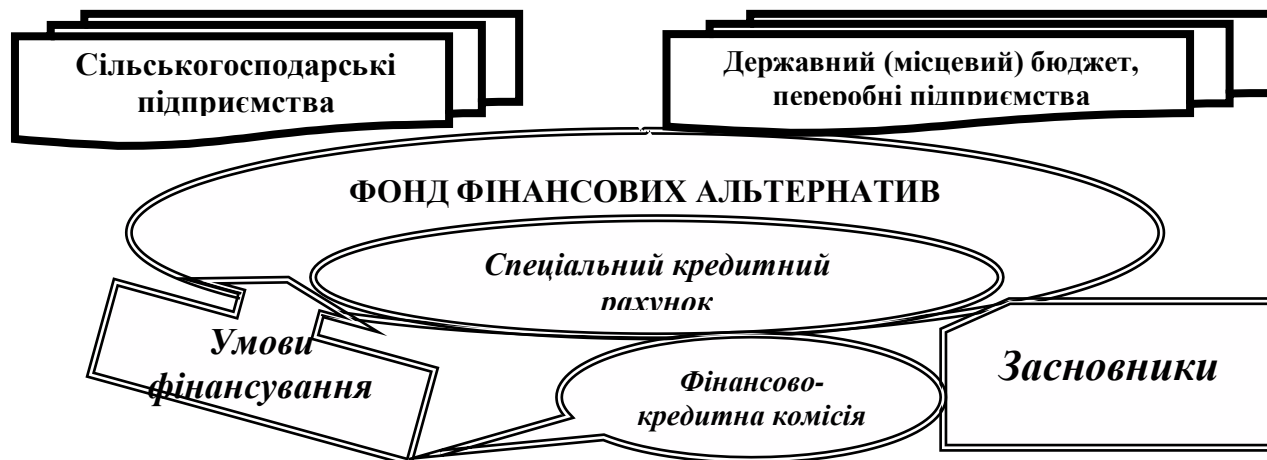

Рис.2. Фінансування операційної діяльності сільськогосподарських підприємств через фонд фінансових альтернатив

Джерелами формування даного фонду, з одного боку, повинні бути внески сільськогосподарських підприємств у розмірі 1 % від обороту з реалізації продукції за рік, з іншого – кошти державних або місцевих бюджетів – 0,2 % та кошти переробних підприємств, з якими укладено договір про довгострокове співробітництво – 0,1 %. Якщо в поточному році прибуток сільськогосподарського підприємства виявиться нижчим середнього показника за останні п’ять років, то підприємство має право на відшкодування різниці з рахунку.

Визначено найприйнятнішу для сільськогосподарських підприємств модель фінансування. Обґрунтовано застосування ключових орієнтирів оцінки управління фінансуванням операційної діяльності сільськогосподарських підприємств, які дають змогу

об'єктивно оцінити його процеси та розробити конкретні заходи щодо удосконалення з огляду на унікальність кожного підприємства. Для встановлення впливу джерел фінансування на обсяги валової продукції, валового та чистого прибутку були застосовані прийоми регресійного аналізу щодо їх залежності від обсягів державного фінансування, кредитів банків, власних джерел (рис. 3).

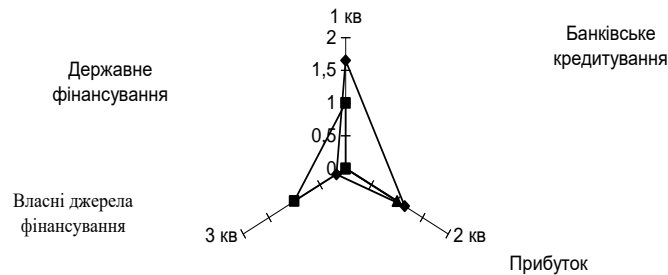

Рис. 3. Залежність прибутку від основних джерел фінансування операційної діяльності сільськогосподарських підприємств Уманського району Черкаської області

Для розрахунків використовувалися дані 17 сільськогосподарських підприємств Уманського району Черкаської області, які засвідчили, що при збільшенні залучення державного фінансування, банківського кредитування та власних джерел на 1 тис. грн, валовий прибуток збільшиться на 1,65 тис. грн, 1,15 тис. грн та 0,18 тис. грн відповідно. При цьому валовий прибуток сільськогосподарських підприємств на 64% залежить від зазначених факторів і лише на 36% – від інших факторів. Запропоновану модель розрахунку можна застосовувати для визначення прогнозних параметрів прибутку підприємств. Застосування модифікованої методики оптимізації фінансування операційної діяльності сільськогосподарських підприємств дозволяє оцінити оптимальні розміри їх потреби у фінансуванні, обсяг та структуру активів, прийнятний рівень ціни залучених джерел, їхнього впливу на результативність виробництва та показники фінансового стану, що підвищує обґрунтованість управлінських рішень з фінансового регулювання діяльності суб'єктів господарювання.

ВИСНОВКИ

Науковий пошук у зрізі теоретико-методологічних прикладних аспектів фінансування операційної діяльності сільськогосподарських підприємств дав змогу обґрунтувати конструктивні пріоритети його гармонізації та одержати якісно нові наукові положення, а саме:

1. На підґрунті узагальненого й уточненого теоретико-методологічного арсеналу розкрито економічну природу і роль фінансування підприємств у сучасних вимірах. Авторська інтерпретація фінансування дала можливість чітко визначити вимірники, джерела, методи, структуру та градацію фінансування. Запропонована градація фінансування операційної діяльності сільськогосподарських підприємств істотно розширює контур меж, умов і можливостей застосування його механізму, відкриваючи нові вектори пошуку гармонізації фінансування операційної діяльності сільськогосподарських підприємств та підвищення його результативності.

2. Ідентифікація витоків фінансування операційної діяльності сільськогосподарських підприємств та виявлені їх прикметні ознаки (органічний склад, атрибути, функціональне призначення) дозволили з'ясувати, що параметри фінансування кожного підприємства

залежать не лише від пропорційної збалансованості конструкції їх джерел, а й від таргетування.

3. Розроблена структурно-логічна модель механізму фінансування операційної діяльності сільськогосподарських підприємств дає змогу досконало розкрити цілісність, архітектуру та особливість взаємозв'язків елементів і форм цієї складної конструкції, виявити їх вагомість і фундаментальні атрибути, які динамічно впливають на життєво важливі параметри функціонування сільськогосподарських підприємств що сприятиме формуванню якісно нового фінансового клімату.

4. Обґрунтовано доцільність застосування системи вимірників та ключових орієнтирів фінансування операційної діяльності сільськогосподарських підприємств, як інструменту передбачення, вияву й упередження кризових загроз в царині фінансів, що дає можливість оцінити його збалансованість, своєчасність, ритмічність та здійснити необхідні заходи щодо його коригування й удосконалення.

5. З'ясовано, що, незважаючи на позитивну тенденцію щорічного зростання обсягів фінансування операційної діяльності сільськогосподарських підприємств України (у 2008 р. – на 90% порівняно з 2004 р.), рівень коефіцієнтів ліквідності не відповідає оптимальним значенням і свідчить про низьку платоспроможність сільськогосподарських підприємств, водночас роль якісних характеристик неухильно зростає. Підвищення коефіцієнта фінансової стабільності зумовлено вищими темпами зростання власних коштів і зменшення можливостей щодо залучення фінансових ресурсів. Зменшення коефіцієнтів фінансування та структури фінансування свідчить про позитивну тенденцію у фінансуванні сільськогосподарських підприємств, оскільки вони дедалі залежать від зовнішніх джерел. Наслідком здійснених розрахунків стала можливість визначення для сільськогосподарських підприємств оптимальної структури джерел фінансування з позицій найбільш ефективного його використання. Водночас встановлено, що помітна частка обсягів фінансування витрачається нераціонально, а джерела фінансування є дорогими, неритмічними, несвоєчасними і негнучкими. Існування таких диспропорцій пов'язано також з невідповідністю обсягів і напрямів фінансування. При цьому розподіл платежів у часі та їх насиченість є ключовими чинниками, що визначають ефективність фінансування.

6. У структурі фінансування операційної діяльності сільськогосподарських підприємств за останні роки залучені ресурси перевищують 30 %. Виявлено, що умови і стан фінансування операційної діяльності сільськогосподарських підприємств у різних регіонах мають істотні відмінності, зумовлені розміром земельних угідь, зональною спеціалізацією та працевзабезпеченістю галузі. Існуюча диференціація необґрунтована і не базується на принципі відповідності. Здійснені розрахунки продемонстрували, що фінансування сільськогосподарських підприємств характеризується розгармоніюванням і не задовольняє умов сьогодення.

Встановлені конкретні стримуючі чинники такого розгармоніювання: звуженість сфери економічної діяльності; техніко-технологічна відсталість; фактична виключеність з усталеної системи державної фінансової підтримки; погіршення доступу до базових послуг; низький рівень платоспроможного попиту; знелюднення сільських територій; слабка інституціональна забезпеченість; недостатній рівень соціального капіталу; неможливість відшкодування понесених витрат через відсутність паритету цін між продукцією сільськогосподарського підприємства та матеріально-технічними ресурсами; високий рівень виробничих витрат; зниження обсягів виробництва через його збитковість і нестачу обігових коштів; недоліки в чинному нормативно-правовому полі.

7. Сучасний етап функціонування сільськогосподарських підприємств характеризується позитивними тенденціями банківського кредитування, (лише у 2007 р. залучено у 25 разів більше кредитних ресурсів, ніж у 1999 р.), проте висхідний тренд поживавлення процесів кредитування має дискретний характер, оскільки, незважаючи на позитивні тенденції, обсяги банківського кредитування, кількісні та якісні параметри не відповідають потребам економічного поступу галузі. Вістрьовими недоліками є: відсутність

надійного забезпечення; високі ризики кредитних операцій; високі процентні ставки; невідповідність структурних змін у мережі фінансово-кредитних інституцій та недостатній діапазон додаткових фінансових послуг для їх обслуговування.

8. Встановлено, що, незважаючи на те, що нині державна підтримка сільськогосподарських підприємств характеризується конкретною економічною спрямованістю, яка має фінансовий фактор економічної стабільності, реакція держави на проблеми фінансування операційної діяльності сільськогосподарських підприємств є типово сезонною і пасивно-реактивною. Зокрема, непрямі субсидії завдяки спецрежимам справляння ПДВ, незважаючи на певні позитивні моменти, вносять дуже великі викривлення, оскільки саме вони підтримують неефективні структури фінансування сільськогосподарських підприємств, що не відповідає ринковим сигналам.

9. На основі узагальненого світового досвіду визначено й обґрунтовано конструктивні пріоритети гармонізації фінансування та розроблено дієві заходи щодо їх практичного застосування на макро- і мікрорівнях, що має істотно змінити загальну картину та модифікацію форм організації фінансування операційної діяльності сільськогосподарських підприємств, стати фундаментом їх фінансового комфорту та підвищення конкурентоспроможності, стабілізації й економічного поступу.

10. Обґрунтовано, що з позицій ефективної міжгалузевої взаємокомпенсації доцільним є підтримка фінансування операційної діяльності сільськогосподарських підприємств за кризових умов, для чого запропоновано модель створення і функціонування спеціального Фонду фінансових альтернатив на загальнодержавному рівні. Такий підхід передбачає якісно нові концептуальні підвалини побудови гармонійних відносин між сільськогосподарськими підприємствами, підприємствами переробки, фінансово-кредитними інституціями та державою.

11. Обґрунтовано, що для об'єктивності та своєчасності прийняття гнучких фінансових рішень щодо своєчасного забезпечення безперервності операційної діяльності сільськогосподарських підприємств доцільно проведення діагностики насиченості короткострокового кредитування. Розроблені методично-організаційні рекомендації та заходи щодо впровадження в практику сільськогосподарських підприємств діагностики насиченості короткострокового кредитування дозволили визначити передумови його активізації й модернізації, що сприятиме гнучкості, орієнтації на якісно нові шляхи розвитку господарської діяльності, істотно підвищить точність та ефективність фінансового прогнозування та планування, виявити помилки, прорахунки та причини їх виникнення, що дасть можливість знизити непередбачуваність і ризиковість функціонування сільськогосподарських підприємств. Запропоновані методичні підходи до здійснення діагностики насиченості короткострокового кредитування сільськогосподарських підприємств підтвердили свою обґрунтованість, універсальність та правомірність застосування при їх апробації у 2005–2008 рр. у ТОВ „Полянецьке” Уманського району Черкаської області.

12. З'ясовано, що нині спостерігається відсутність комплексних методичних підходів щодо гармонізації механізму фінансування операційної діяльності сільськогосподарських підприємств. Обґрунтовані організаційно-методичні рекомендації щодо гармонізації механізму фінансування операційної діяльності сільськогосподарських підприємств сприятимуть формуванню передумов стосовно розширення спектру інформаційного поля системи управління, забезпечать їх гнучкість і орієнтацію на нові можливості щодо позитивних зрушень їх поступу та кількісно обчислити результати впливу параметрів фінансування на процеси операційної діяльності, а також підвищать рівень результативності фінансування їх операційної діяльності за рахунок застосування оригінальних ідей та нововведень, що є надійним критерієм їх адаптації до нових викликів. Доцільність застосування й обґрунтованість даного методичного підходу з використанням розробленої системи показників підтверджена на прикладі ТОВ „Полянецьке” Уманського району Черкаської області, що засвідчено відповідним актом впровадження.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Статті у наукових фахових виданнях:

1. Власюк С.А. Джерела фінансування операційної діяльності сільськогосподарських підприємств / С. Власюк // „Наука й економіка” / Науково-теоретичний журнал Хмельницького економічного університету – 2008. – Вип. 2 (10). – С.266–269.(0,24 д.а.).
2. Власюк С.А. Сучасні проблеми організації фінансової роботи аграрних формувань / Власюк С.А., Колотуха С.М., Гребенюк Н.В.: зб. наук. праць Уман. держ. аграр. ун.-ту / Редкол.: П.Г.Копитко (відп.ред.) та ін. – Умань, 2008. – Вип. 67. – Ч.2: Економіка. – С. 77–82. (0,34 д.а., особистий внесок – розроблено методичні підходи щодо організації фінансової роботи сільськогосподарських підприємств, 0,11 д.а.).
3. Власюк С.А. Стратегія підвищення інвестиційної привабливості підприємств АПК / Власюк С.А., Колотуха С.М. / Вісник Харк. нац. техн. ун-ту сільського господарства: Економічні науки. Вип. 64. – Харків: ХНТУСГ, 2007. – С. 224–229. (0,25 д.а., особистий внесок – оцінка інвестиційної привабливості сільськогосподарських підприємств, 0,12 д.а.).
4. Власюк С.А. Джерела формування фінансових ресурсів сільськогосподарських підприємств / С. Власюк / зб. наук. праць Уман. держ. аграр. ун.-ту / Редкол.: П.Г.Копитко (відп.ред.) та ін. – Умань, 2007. – Вип. 65. – Ч.2: Економіка. – С. 74–80.(0,31 д.а.).
5. Власюк С.А. Фінансове забезпечення сільськогосподарських підприємств у сучасних умовах / Власюк С.А., Колотуха С.М./ зб. наук. праць Уман. держ. аграр. ун.-ту / Редкол.: П.Г.Копитко (відп.ред.) та ін. – Умань, 2007. – Вип. 64. – Ч.2: Економіка. – С. 207–214. (0,39 д.а., особистий внесок – розроблено моделі і схеми фінансового забезпечення сільськогосподарських підприємств, 0,19 д.а.).
6. Власюк С.А. Проблеми фінансового забезпечення малого та середнього бізнесу аграрного сектору / С. Власюк / зб. наук. праць Уман. держ. аграр. ун.-ту / Редкол.: П.Г.Копитко (відп.ред.) та ін. – Умань, 2006. – Вип. 62. – Ч.2. – С. 199–207.(0,35 д.а.)

Статті у інших виданнях:

7. Власюк С.А. Діагностика кредитування сільськогосподарських підприємств в сучасних умовах господарювання / С. Власюк / Соціально-економічні аспекти формування громадянського суспільства в Україні. Кол. монографія. – Умань : Видавець „Сочінський”, 2009. – С.253–259. (0,19 д.а.).
8. Власюк С.А. Аналіз фінансування сільськогосподарських підприємств в ринкових умовах господарювання / С. Власюк // Фінансово-економічні аспекти стабільного розвитку аграрної економіки України / [під ред. М.Я. Дем'яненка, М.Й. Маліка]. – Умань : СПД Сочінський, 2009. – С.8–18. (0,50 д.а.)
9. Власюк С.А. Сучасні аспекти організації фінансів аграрних формувань / Власюк С.А., Колотуха С.М. // Економіка України: проблеми розвитку галузей і регіонів. Кол. монографія. / [під ред. В.Ф. Беседіна, А.С. Музиченка]. – К.: НДЕІ, – 2008. – С. 42–49. (0,43 д.а., особистий внесок – розглянуто теоретичні аспекти фінансів сільськогосподарських підприємств, 0,21 д.а.).
10. Власюк С.А. Сучасні проблеми розвитку кредитного ринку аграрної галузі / Власюк С.А., Колотуха С.М., Гребенюк Н.В.: зб. наук. праць Поділ. держ. аграр.-техн. ун-ту / За ред. М.І. Бахмат .– Кам'янець-Подільський, 2007. – Вип. 15. – Т. 3. – С.400–405. (0,25 д.а., особистий внесок – визначено ряд специфічних ризиків кредитування сільськогосподарських підприємств, 0,08 д.а.).
11. Власюк С.А. Розвиток кредитного ринку аграрної галузі / Власюк С.А., Колотуха С.М. // Економіка України: соціальні аспекти інноваційної моделі розвитку. Кол. монографія. / [під ред. В.Ф. Беседіна, А.С. Музиченка]. – К.: НДЕІ – 2007. – С. 197–204. (0,39 д.а., особистий внесок – здійснено аналіз кредитного ринку аграрної галузі, 0,19 д.а.).
12. Власюк С.А. Стан та перспективи розвитку кредитування сільськогосподарських товаровиробників / Власюк С.А., Колотуха С.М.: зб. наук. праць Луган. нац. аграрн. ун.-ту /

За ред. В.Г. Ткаченко. – Луганськ: Вид-во ЛНАУ, 2006. – №62. – С.330–334. (0,47 д.а., особистий внесок – розглянуто теоретичні аспекти фінансів сільськогосподарських підприємств, 0,23 д.а.).

Тези доповідей на науково-практичних конференціях:

13. Власюк С.А. Деякі аспекти оптимізації механізму фінансування сільськогосподарських підприємств / С. Власюк: матеріали III міжнар. наук.-практ. конф. / [„Ефективність бізнесу в умовах трансформаційної економіки”] 29-31 трав. 2009 р. – Сімферополь: ЦРОНІ, 2009. – С.112–113.

14. Власюк С.А. Проблеми управління фінансовими потоками в сільськогосподарських підприємствах / С. Власюк: матеріали наук.-практ. конф. / [„Формування єдиного наукового простору Європи та завдання економічної науки”] // Тези доп. 28-29 трав. 2009 р. / Відп.ред. С.І. Юрій. – Тернопіль, 2009. – С.39-40.

15. Власюк С.А. Економічна суть фінансових ресурсів / С. Власюк: матеріали III міжнар. наук.-практ. конф. „Аспекти стабільного розвитку економіки в умовах ринкових відносин”, 5-6 черв. 2009р. (Частина I) – Умань, 2009. – С.82–84.

16. Власюк С.А. Теоретичні аспекти фінансування сільськогосподарських підприємств / С. Власюк // Тези наук. конф. / Редкол.: А.Ф. Головчук (відп.ред.) та ін. – Умань, 2009. – Ч.2. – С. 18–19.

17. Власюк С.А. Аспекти фінансового забезпечення операційної діяльності в сучасних умовах / С. Власюк: матеріали наук.-практ. конф. [„Соціально-економічні аспекти формування громадянського суспільства в Україні”] 6-7 черв. 2008р. – Умань, 2008. – С.29–30.

18. Власюк С.А. Проблеми фінансування операційної діяльності сільськогосподарських підприємств в умовах ринкового середовища / С. Власюк // Тези наук. конф. / Редкол.: П.Г.Копитко (відп.ред.) та ін. – Умань, 2008. – Ч.2– С. 41–42.

19. Власюк С.А. Банківські кредити як джерело фінансування сільськогосподарських підприємств / С. Власюк // Тези наук. конф. (до 30-річчя створення економічного факультету). – Умань, 2006. – С. 115–117.

20. Власюк С.А. Стратегія розвитку та фінансового забезпечення малого і середнього бізнесу аграрного сектору / С. Власюк / зб. тез доповідей III міжнар. наук.-практ. конф. молодих вчених [„Економічний і соціальний розвиток України в XXI столітті”. – Тернопіль, 2006. – 23 – 24 лют. 2006 р. – Ч.2. – С. 65–68.

АНОТАЦІЯ

Власюк С.А. Фінансування операційної діяльності сільськогосподарських підприємств. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (економіка сільського господарства і АПК). – Національний науковий центр „Інститут аграрної економіки” УААН, Київ, 2009.

Дисертація присвячена дослідженню теоретичних та практичних аспектів фінансування операційної діяльності сільськогосподарських підприємств та розробці організаційно-методичних рекомендації щодо його оптимізації.

Викрито автентичність змісту та дизайну механізму фінансування операційної діяльності сільськогосподарських підприємств з урахуванням таргетування.

Ідентифіковано джерела фінансування операційної діяльності сільськогосподарських підприємств та здійснено їх характеристику.

Узагальнено світовий досвід щодо фінансування сільськогосподарських підприємств та запропоновано конструктивні напрями його екстраполяції.

Обґрунтовано доцільність створення спеціального Фонду фінансових альтернатив на загальнодержавному рівні, що передбачає якісно нові концептуальні підвалини побудови

гармонійних взаємовідносин між сільськогосподарськими підприємствами, підприємствами переробки, фінансово-кредитними інституціями та державою.

Ключові слова: фінансування, джерела фінансування, механізм фінансування, операційна діяльність, сільськогосподарські підприємства, оптимізація фінансування.

АННОТАЦІЯ

Власюк С.А. Финансирование операционной деятельности сельскохозяйственных предприятий. – Рукопись.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата экономических наук по специальности 08.00.04 – экономика и управление предприятиями (экономика сельского хозяйства и АПК). – Национальный научный центр „Институт аграрной экономики” УААН, Киев, 2009.

В диссертации раскрыты теоретические и практические аспекты финансирования операционной деятельности сельскохозяйственных предприятий в современных условиях.

Рассмотрены и обобщены теоретические подходы к определению сущности финансирования в контексте учета специфики операционной деятельности сельскохозяйственных предприятий. Это дало возможность четко определить состав, формы, методы, структуру финансирования, а также разработать и предложить уточненную градацию финансирования операционной деятельности сельскохозяйственных предприятий.

Идентифицированы источники финансирования операционной деятельности сельскохозяйственных предприятий и выявлены их характерные признаки. Установлено, что финансовый потенциал и конкурентоспособность каждого предприятия зависят от состава и рационального соотношения их источников финансирования.

Проанализированы современное состояние и тенденции финансирования операционной деятельности сельскохозяйственных предприятий Украины. Определено, что на практике существуют четыре модели относительно выбора источников финансирования активов: идеальная; агрессивная; консервативная; компромиссная. На основании минимального отклонения, фактического сочетания источников финансирования активов от требований этих моделей доказано, что сельскому хозяйству Украины была присуща консервативная модель выбора источников финансирования.

Выяснено, что в мировой и отечественной практике для анализа финансирования предприятий применяется система абсолютных и относительных показателей, а также связанных с ними финансовых коэффициентов. Обоснована целесообразность выделить в отдельный блок показатели финансирования, которые позволят отслеживать изменения в процессе финансирования сельскохозяйственных предприятий, выявить тенденции, структуру и диапазон изменений, а также осуществить прогноз параметров ожидаемых результатов.

Выявлено, что механизм финансирования операционной деятельности сельскохозяйственных предприятий имеет ряд специфических признаков. Разработана структурно-логичная модель механизма финансирования операционной деятельности сельскохозяйственных предприятий. Предложенная модель механизма финансирования операционной деятельности сельскохозяйственных предприятий на качественно новой основе обеспечит системное гармоничное единство всех его составляющих и демонстрирует многомерность процессов финансирования.

Для установления влияния источников финансирования на объемы валовой продукции, валовой и чистой прибыли были применены приемы регрессионного анализа относительно их зависимости от объемов государственного финансирования, кредитов банков, собственных источников. Предложенную модель расчета можно применить для определения прогнозных параметров прибыли сельскохозяйственных предприятий.

На основе обобщенного мирового опыта определены и обоснованы конструктивные направления усовершенствования финансирования операционной деятельности

сельскохозяйственных предприятий. Предложены действенные меры по их практическому применению на макро- и микроуровнях с целью развития финансирования и будут фундаментом для повышения их конкурентоспособности, стабилизации и экономического роста.

Обосновано, что, в Украине целесообразно создать специальный Фонд финансовых альтернатив, где будут аккумулироваться ресурсы для финансирования операционной деятельности сельскохозяйственных предприятий.

Разработаны методико-организационные рекомендации и меры по внедрению в практику сельскохозяйственных предприятий диагностики насыщенности краткосрочного кредитования, которые будут способствовать гибкости, ориентации на качественно новые пути развития хозяйственной и социально-экономической деятельности, существенно повысят точность и эффективность финансового прогнозирования и планирования.

Определена наиболее приемлемая для сельскохозяйственных предприятий модель финансирования, базирующаяся на изучении экономического потенциала исследуемых объектов. На основе усовершенствованных методологических подходов и рассмотренной последовательности этапов движения финансовых ресурсов при осуществлении финансирования операционной деятельности сельскохозяйственных предприятий.

Выяснено, что в настоящее время отсутствуют комплексные методологические подходы относительно оптимизации механизма финансирования операционной деятельности сельскохозяйственных предприятий. Предложена модифицированная методика оптимизации финансирования операционной деятельности сельскохозяйственных предприятий, которая количественно выражает результаты влияния использования финансовых ресурсов на процессы операционной деятельности, что приобретает исключительное значение относительно создания предпосылок расширения спектра информационного поля системы управления и обеспечивает их гибкость и ориентацию на новые условия развития.

Ключевые слова: финансирование, источники финансирования, механизм финансирования, операционная деятельность, сельскохозяйственные предприятия, оптимизация финансирования.

ANNOTATION

Vlasiuk S.A. The financing of operational activity of farm enterprises. – Manuscript.

Thesis for obtaining the Degree of Candidate of Sciences in Economics, specialization 08.00.04 – Economics and Management of Enterprises (economics of agriculture and agro-industrial complex). – The National Scientific Centre “Institute of Agrarian Economy”, Ukrainian Academy of Agrarian Science, Kyiv, 2009.

Dissertation was dedicated to the research of theoretical and practical aspects of financing operational activity of agricultural enterprises in the modern conditions.

The sources of financing operational activity of agricultural enterprises are identified and carried out their reference.

The tendencies of financing an operating activity in the agricultural enterprises and factors of influencing on its parameters are displayed. The estimation of efficiency and expedience of financing an operating activity in the agricultural enterprises is carried out and the organizational-methodical recommendations in relation to its optimization are developed.

The world experience in relation to financing agricultural enterprises is generalized and suggested structural directions of its extrapolation. Authentic of content and design of mechanism of financing an operating activity of agricultural enterprises in the diffusive economic space is revealed.

The diagnostics of saturation of short-term crediting of agricultural enterprises is carried out and defined the drivers of its activating and modernization.

Key words: financing, sources of financing, mechanism of financing, operating activity, agricultural enterprises, optimization of financing.

Підписано до друку 21.12.2009. Формат 60×90 ¹/₁₆. Папір офсетний.
Ум. друк. арк. 0,9. Обл.-вид.арк. 0,9. Тираж 100. Зам. № 191.

Видання та друк – Національний науковий центр “Інститут аграрної економіки”.
03680, м. Київ-680, вул. Героїв Оборони, 10.

Свідоцтво суб’єкта видавничої справи ДК № 2065 від 18.01. 2005 р.